

Догляд за посадками насіннєвої картоплі

Завершилися посадки картоплі. В господарствах починається період догляду за насіннєвими ділянками, який умовно можна розділити на такі етапи:

- механічний догляд;
- хімічний догляд;
- вірусні та сортові прочистки;
- полив.

Незалежно від того яку технологію використовує господарство, **механічний догляд** розпочинається з нарізання гребенів, що може здійснюватися одночасно з посадкою. Якщо існує значний ризик враження сходів картоплі ризоктоніозом, після посадки витримують певний час для прогрівання бульб в ґрунті та початку утворення кореневої системи і тоді, обов'язково до появи сходів, проводять формування гребенів.

У гребені формується урожай картоплі, і тому він повинен мати достатній розмір, щоб вмістити всю бульбу. Так у гребенях висотою 27-30 см і 90-95 см у обхваті може розміститися врожай 450-650 ц/га. Основна вимога до гребеня: він повинен мати гладеньку поверхню і бути достатньо щільним, щоб не розмивався під час поливів. Якщо обгортання проводять після появи сходів і рослини картоплі засипаються землею, то в такому випадку відбувається затримка розвитку рослин на 5-10 днів. Якщо під час вегетації стоїть дощова погода, здійснюють щілювання на глибину до 10 см, що не порушує гребінь, дозволяє зруйнувати ґрунтову кірку та покращує аерацію.

Хімічний догляд полягає в проведенні ряду операцій, метою яких є захист посівів від бур'янів, хвороб та шкідників, що переносять віруси. Втрати врожаю картоплі від шкідливих організмів щороку становлять у середньому 35-40%, а в окремі роки й більше, не враховуючи втрат бульб під час зберігання. Ступінь та характер шкоди залежать від умов вирощування, рівня агротехніки, стійкості сорту та ефективності виконаних захисних заходів.

ЗАХИСТ КАРТОПЛІ ВІД БУР'ЯНІВ

Захист картоплі від бур'янів розпочинається або після нарізання гребенів, або перед появою сходів картоплі, внесенням ґрунтових

гербицидів. Для ефективної дії ґрунтови гербициди потребують певного рівня вологи в поверхневому шарі ґрунту, тому їх бажано вносити ввечері або після дощу. Подальший захист картоплі від бур'янів полягає у постійному моніторингу ситуації з бур'янами.

Гербициди групи сульфанілсечовини слід застосовувати дуже обережно, а на окремих особливо чутливих сортах їх використання взагалі не бажане, тому що фітотоксичний вплив на рослину дуже нагадує вірусне ураження і при проведенні вірусних фітопрочисток дуже легко сплутати здорові та уражені рослини. Для безпечного контролю застосовують різні грамініциди або їх бакові суміші з металаксилом.

ЗАХИСТ КАРТОПЛІ ВІД ХВОРОБ

Серед шкідливих організмів особливе місце належить фітопатогенним грибам. Найбільшого поширення набули інфекції, спричинені збудниками фітофторозу та альтернаріозу. За сприятливих погодних умов ураження цими хворобами носить масовий характер, що

потребує ефективного та надійного контролю.

Однією з причин домінування сухої плямистості в посівах картоплі є високі температурні показники й недостатнє зволоження повітря й ґрунту в період вегетації. Перші ознаки хвороби виявляються, як правило, в другій-третьій декаді червня, а масовий розвиток спостерігається в другій-третьій декаді липня.

Сильний розвиток фітофторозу картоплі спостерігається за достатнього випадання опадів або зволоження бадилля внаслідок випадання рясної роси в результаті значних перепадів денних і нічних температур. Фітофтороз проявляється здебільшого в другій декаді липня — на початку серпня, а в середині серпня відзначають сильне ураження рослин хворобою. Досить часто на посадках картоплі спостерігається розвиток обох хвороб. Спочатку з'являються симптоми сухої плямистості, а потім, із підвищенням вологості повітря, відбувається ураження рослин фітофторозом. Шкода від цих видів захворювань наскільки відчутна, що без проведення захисних заходів взагалі можна залишитись без урожаю.

ЗАХИСТ КАРТОПЛІ ВІД ШКІДНИКІВ

Особливу увагу при вирощуванні насінневої картоплі приділяють боротьбі з шкідниками, що пошкоджують вегетативну масу, та різними видами носіїв вірусів. Захист картоплі від шкідників, що пошкоджують вегетативну масу, починається з протруювання картоплі препаратами

імідаклопрідної групи, що є досить ефективним. Застосування інсектицидів при вирощуванні насінневої картоплі докорінним чином відрізняється від застосування інсектицидів на посадках промислової картоплі. Основним завданням використання інсектицидів є захист посівів картоплі від попелиць, що переносять віруси і тим самим уражують рослини. Для цього застосовують інсектициди в кожній обробці. При цьому слід чергувати препарати пиретроїдної і фосфорорганічної груп та препарати, що мають репелентну дію. За умови виявлення значного льоту попелиці між інтервалами обробок можливе застосування окремого інсектицидного обробітку посівів.

Одним із ключових етапів отримання якісного посівного матеріалу є проведення вірусних та сортових **фітопрочисток**. Фітопрочистки розпочинають перед змиканням рядів картоплі, коли вже добре починають проявлятися ознаки вірусного ураження вегетативної маси. Основним завданням фітопрочисток є видалення рослин, уражених вірусами, чорною ніжкою, ризоктонією. Також слід видаляти кущі картоплі, що мають одне стебло, або не розвинені, слабкі стебла. Перед проходом працівників, які виривають уражені рослини, проводять маркування цих рослин за допомогою вапна чи водоемульсійної фарби, а потім – вибракування по мічених рослин. Вибраковується не лише вегетативна маса картоплі, а й новоутворені молоді бульби. Вся ця маса утилізується за межами поля.

Під час цвітіння здійснюють сортову прочистку. За кольором квіток простіше відрізнити один сорт від іншого і таким чином видалити його з основної маси посіву. За потреби, після цвітіння, проводять ще одну вірусну фітопрочистку.

ПОЛИВ КАРТОПЛІ

Полив картоплі є одним із ключових елементів технології її вирощування в Україні, який зменшує ризики різних негативних впливів на культуру, а також забезпечує отримання якісної продукції навіть за несприятливих погодних умов. Завдяки правильно організованому поливу отримують більші й якісніші врожаї насінневої картоплі. Сучасний рівень технології дозволяє організувати полив на кожному полі, де є доступ до води. Інтенсивність поливу повинна бути такою, щоб повністю забезпечити рослини водою впродовж всієї вегетації. Норма одноразового поливу при дощуванні повинна бути не більше ніж 25 мм/га. Черговість поливу повинна складати один раз на чотири-п'ять діб. За

таких умов можна очікувати нормальне формування вегетативної маси, зав'язування достатньої кількості бульб та формування запланованого врожаю навіть за відсутності природних опадів. Процес поливу слід організовувати в цілодобовому режимі.

Крім забезпечення рослин вологою, на полив покладається ще дві важливі функції. Перша – проведення охолодження поверхні гребенів і самої картоплі під час високих літніх температур. Друга – так званий технологічний полив, який проводиться перед збиранням врожаю. Цей агротехнічний прийом дозволяє позбутися грудок під час збирання, а також охолоджує бульбу перед закладанням у сховище.

Насамкінець слід зазначити, що у догляді за картоплею не повинно бути шаблону. Рекомендовані середні показники щодо створення оптимальних умов для вирощування картоплі необхідно уточнювати для кожного конкретного господарства відповідно до специфічних умов і сезонних особливостей погодних явищ.